

Opetus- ja kulttuuriministeriö koordinoi ammattipätevyysdirektiivin tunnistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2005/36/EY), nk. *ammattipätevyysdirektiivi* toimeenpanoa Suomessa. Ammattipätevyysdirektiivi sisältää säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion pitää tunnustaa EU- tai ETA-kansalaisen toisessa jäsenmaassa hankkima ammattipätevyys. Ammattipätevyysdirektiivi on pantu täytäntöön muun muassa ammattipätevyysdirektiivin tunnistamisesta annetulla lailla (1384/2015), nk. *ammattipätevyyslaki*.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on kuvannut ammattipätevyyslain (1384/2015) velvoitteita lausunnossaan, joka koski hallituksen esitysluonnosta kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön (VN/279/2018).

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa esitystä, jonka mukaan tehtävä ulkomaisten tutkintojen vastaavuudesta annettavista todistuksista rakentamisen osalta säädettäisiin ympäristöministeriön ja/tai ympäristöministeriön valtuuttaman toimielimen tehtäväksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan esitysluonnoksen 6 §:ssä tulisi kuitenkin täsmentää, että ammattipätevyyslain tunnistaminen tapahtuu ammattipätevyyslain (1384/2015) säännösten nojalla. (Ammattipätevyyslaki sisältää muun muassa säännökset hakemusten käsittelyajoista ja päätöksessä mahdollisesti edellytettävistä korvaavista toimenpiteistä.) Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että ammattipätevyyslain soveltamisalaan kuuluvien tilanteiden lisäksi säädöksessä olisi huomioitava myös ammattipätevyyslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tilanteet. Tällaisia ovat tyypillisesti tilanteet, joissa koulutus on muusta maasta kuin toisesta Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen jäsenmaasta tai hakija on muun maan kuin jäsenmaan kansalainen. Toimivalta myös ammattipätevyyslain ulkopuolelle jäävissä tilanteissa tulee määrittellä ympäristöministeriölle tai sen valtuuttamalle taholle ja lisäksi tulee määrittellä, millainen menettely on muissa kuin ammattipätevyyslain soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö esittää lisättäväksi pykäläehdotukseen 6 pykälää koskevista säännöskohtaisista perusteluista (s. 30) virkkeen, jonka mukaan muiden tutkintojen kuin rakentamislain 73 §:ssä ja 77 §:ssä tarkoitettuun toimintaan liittyvissä päätöksen ulkomailla hankitun tutkinnon vastaavuudesta tekee ympäristöministeriö.

Lakiesityksen 6 §:n sisältö voisi olla esimerkiksi seuraavan kaltainen:

Ympäristöministeriö / valtuutettu toimielin päättää ulkomailla hankitun ammattipätevyyslain tunnistamisesta siten kuin ammattipätevyyslain tunnistamisesta annetussa laissa (1384/2015) säädetään.

Muussa kuin ammattipätevyyslain tunnistamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa ympäristöministeriö/valtuutettu toimielin arvioi ulkomaisen koulutuksen vastaavuuden Suomessa pätevyysvaatimuksena olevaan koulutukseen.

Ympäristöministeriö tekee päätöksen ulkomailla hankitun tutkinnon vastaavuudesta rakentamislain 73 §:ssä ja 77 §:ssä tarkoitettuun toimintaan kuulumattomissa tapauksissa.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö toistaa hallituksen kaavoitus- ja rakentamislain esitysluonnosta koskevassa lausunnossaan (VN/279/2018) aiemmin esittämänsä huomion koskien valtuutetun toimielimen toimivaltaa: ”Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan kyseisen tahon toimivalta olisi hyvä säätää riittävän laveaksi, jotta se voisi toimia toimivaltaisena viranomaisena myös sellaisten hallinnon alan ammattien osalta, joita ei Suomessa katsota ammattipätevyyslain tunnistamisesta annetun lain mukaisiksi säännellyiksi ammattiteiksi. Tällainen on esimerkiksi *arkkitehdin tehtävä*, johon ei tällä hetkellä ole säädöspohjaista kelpoisuusvaatimusta. Arkkitehdin tehtävä on kuitenkin säännelty useassa muussa Euroopan maassa sekä Euroopan ulkopuolisessa maassa. EU neuvottelee parhaillaan Kanadan kanssa arkkitehtien ammattipätevyyslain tunnistamista koskevasta sopimuksesta (*Mutual recognition agreement (MRA) with Canada on the professional qualifications of architects*). Sopimuksessa sovittaisiin myös

tunnustamiseen liittyvistä toimivaltaisten viranomaisten tehtävistä: sopimusluonnoksen mukaan lähtömaan eli tutkinnon suoritusmaan (tässä Suomi) toimivaltaisen viranomaisen olisi toimitettava vastaanottavan maan (tässä Kanada) toimivaltaiselle viranomaiselle muun muassa suoritettua tutkintoa koskevaa tietoa. Vaikka arkkitehdin tehtävää ei katsotakaan Suomessa säännellyksi ammatiksi, mahdollistaisi sopimus kuitenkin myös Suomessa arkkitehdin tutkinnon suorittaneelle mahdollisuuden hakea sopimuksen mukaista arkkitehdin ammattipätevyyden tunnustamista Kanadassa, ja näin olen tunnustamisprosessista aiheutuisi sopimuksen mukaisia tehtäviä myös suomalaiselle viranomaiselle. EU on käynnistänyt vastaavia sopimusneuvotteluita myös muiden kolmansien maiden kanssa.”

Koska arkkitehdin tehtävää ei katsota Suomessa ammattipätevyyslain mukaiseksi säännellyksi ammatiksi, ei ole olemassa kyseistä ammattia koskevaa toimivaltaista viranomaista. Näin ollen Suomesta puuttuu tällä hetkellä taho, joka voisi toimia arkkitehtien MRA-sopimuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena ja myöntää sopimuksen mukaisia todistuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää harkittavaksi, voisiko nyt lausunnolla olevassa lakiesityksessä säätää kyseisen viranomaistehtävän (arkkitehtien MRA-sopimuksen mukaiset viranomaistehtävät) valtuutetulle toimielimelle tai ympäristöministeriölle.